

УДК 78:378

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.30>

Томашівська М. М.

ЕСТЕТИЧНИЙ ІНТЕРЕС СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ МУЗИКИ

У статті визначаються механізми модернізації педагогічних умов естетичного виховання студентської молоді засобами народної музики, проаналізовано сучасні інноваційні технології. Розкрито зміст поняття «естетична культура студентів», запропоновано організаційно-педагогічні умови, що забезпечують ефективність естетичного виховання студентів засобами народної музики. Проблематика виховання студентської молоді виступає особливо актуальною, тому інтерес, свобода, свідомості самих студентів залежать значною мірою від характеру діяльності.

У статті ми розглянули вплив музики на духовний розвиток особистості студентів у системі професійної освіти та стабілізації діяльності окремих індивідів або груп у системі вузівського навчання в Кременецькій обласній гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка на кафедрі мистецьких дисциплін та методик їх навчання. Було проведено анкетування серед студентів I–IV курсів. При цьому застосовувався комплекс методів, що використовуються для оцінки низки індивідуальних студентів у музичному процесі; оцінки рівня системності роботи над матеріалом, що вивчається; визначення місця народної музики у процесі закріплення студентами знань, умінь, навичок; впливу вибору різних методів управління на ефективність музичної творчої пізнавальної діяльності студентів. Результати та їх обговорення.

Результати цього дослідження свідчать про ефективність розкритого стану розробленості проблеми формування музично-естетичного інтересу студентів художніх спеціальностей у позааудиторній діяльності; визначено критерії та показники сформованості музично-естетичних уподобань студентів художніх спеціальностей як результату позааудиторної діяльності; розкрито протягом констатуючого етапу педагогічного експерименту та охарактеризовано на рівні музично-естетичних смаків студентів художніх спеціальностей. Пізнавальною діяльністю студентів буде вважатися ефективним, якщо воно сприятиме успішнішому вирішенню пізнавальних завдань, підвищенню мотивації, пізнавальної, самостійності та успішності. На кожному етапі цієї діяльності студентів необхідно застосовувати ті засоби та способи, які допоможуть зробити процес навчання ефективнішим.

Ключові слова: естетичні відносини, народне музичне мистецтво, студенти педагогічної академії.

Естетичне виховання студентської молоді засобами народного музичного мистецтва передбачає цілеспрямований розвиток особистісних якостей, послідовний вплив на емоційну, інтелектуальну та творчу активність. Ці якості є важливими для особистісної самореалізації, а також для професійної педагогічної діяльності майбутніх вчителів. Саме тому настільки важливим і перспективним є формування у студентів педагогічної академії естетичного ставлення до етно-музичних цінностей. Виховання студентів педагогічної академії засобами народної музики отримали у науковій літературі певне висвітлення. У науково-педагогічних дослідженнях В. Бутенка, Г. Падалки, О. Рудницької, Т. Смирнкової, Т. Танької, О. Троцької, Г. Шевченка та ін.

Наголошується на необхідності ефективного використання естетико-виховних можливостей народної музики. При цьому увага вчених акцентується на змістовній та функціональній стороні зазначеного процесу, розглядаються можливості окремих видів та жанрів етно-музичного мистецтва. Так Г. Шевченко наголошує, що мистецтву у всьому розмаїтті його видів та жанрів належить важлива роль у естетичному становленні особистості, формуванні задатків бути людиною високо духовною, гуманною, доброю та відповідальною. Всі види мистецтва завдяки своїм можливостям здійснювати емоційно-естетичний вплив на психіку людини, стверджують міру морально-естетичного розвитку людини та суспільства, акумулюють соціокультурний досвід людства. Значення мистецтва як засобу виховання проявляється в тому, що воно сприяє оптимальному вирішенню завдань комплексного, цілісного розвитку особистості завдяки багатогранності його естетичного змісту та виконання [5, с.215].

Сьогодні зростає потреба у формуванні естетичної культури молодого покоління як джерела високої духовності особистості, ефективного засобу зміцнення національної свідомості, виховання у майбутніх громадян вишуканих уподобань, культурного світогляду, утвердження норм та цінностей української культури. Проблемі впливу музики на духовний розвиток особистості присвячено цілу низку наукових праць. Наприклад, про необхідність залучення молоді до мистецтва йдеться у працях Ващенко, О.М. Дем'янчука, І. Зязюна, В. Іванова, Л. Масол, О. Олексюк, О. Щолокової та ін. Серед основних завдань духовного розвитку особистості в системі професійної освіти можна виділити: гармонізацію особистості професіонала, розвиток його духовності; забезпечення цілісності його суб'єктивної картини світу; наповнення гуманістичним змістом його професійних знань; формування професійно значимих естетичних якостей та художніх здібностей; підвищення рівня загальної та професійної культури, розвиток не споживчого, а активного творчого ставлення до навколишньої дійсності, здатності самостійно знаходити прекрасне у житті та професійній діяльності.

Метою дослідження став розгляд впливу музики на духовний розвиток особистості студентів як спосіб у системі професійної освіти та стабілізації діяльності окремих індивідів або груп у системі вузівського навчання. Матеріалом дослідження є виховання студентської молоді – розвиток особистісних якостей, послідовний вплив на емоційну, інтелектуальну та творчу активність. У завдання входять визначення ролі, місця народного музичного мистецтва у системі дидактичних засобів розвитку навчально-пізнавальної компетенції. У роботі використовуються індивідуальні особливі підходи, а також методи спостереження, аналізу та узагальнення.

Для визначення ефективних засобів управління творчою пізнавальною діяльністю студентів застосовувався комплекс взаємно доповнюючих методів – теоретичний аналіз досліджень, що відображає стан проблеми; анкетування. Загалом експеримент було охоплено 125 осіб, з них 75 студентів I-IV курсів КОГПА факультету дошкільної і початкової освіти, історії та мистецтв, кафедри мистецьких дисциплін та методик їх навчання, 50 студентів з педагогічного коледжу музичного факультету.

Результати формуючого етапу експерименту, результати контрольних зрізів показали суттєві позитивні зміни у рівнях розвиненості музично-естетичного інтересу студентів музичних спеціальностей (табл. 1). Ця таблиця показує, що у експериментальній групі відбулися позитивні зміни рівнів розвиненості музично-естетичної культури студентів музичного коледжу. Підтвердженням цього стало помітне збільшення кількості студентів із високим та достатнім рівнем за рахунок кількісного зменшення показників середнього та недостатнього рівня.

У кількість студентів в експериментальній групі з високим рівнем сформованості музично-естетичної культури збільшилася на 2,3%, відсотка із середнім – на 3,3%, відсоток студентів із середнім рівнем знизився на 14,7%, недостатнім – на 20,9%. Відсоток студентів із середнім рівнем знизився на 14,7%, недостатнім – 20,9%, студентів контрольної групи зміни незначні.

Таблиця 1

Динаміка рівнів сформованості музично-естетичного інтересу студентів музичних спеціальностей

Рівні	Контрольна група					Експериментальна група				
	Констатуючий етап		Формуючий етап		Динаміка, %	Констатуючий етап		Формуючий етап		Динаміка, %
	осіб	%	осіб	%		осіб	%	осіб	%	
Високий	10	8,8	9	8,1	-0,4	7	6,8	25	22,1	+24,3
Достатній	17	15,1	15	13,3	-0,8	10	9,1	12	10,4	+3,3
Середній	26	24,1	36	30,8	+4,7	15	14,5	8	7,8	-14,7
Недостатній	22	19,0	15	12,8	-3,2	18	15,6	5	4,7	20,9

Результати переконливо доводять, що обґрунтовані педагогічні умови, спрямовані на оновлення змісту, впровадження інноваційних форм та методів роботи зі студентами, є ефективними та можуть бути використані в освітньо-виховному процесі вузу. Через діалог студенти про естетичні цінності народної музики передбачає розвиток у них важливих духовних якостей, збагачення досвіду безпосередньо зі світом прекрасного. Саме тому настільки важливим і необхідним є питання формування у студентів естетичного ставлення до народної музики.

Як пише В. Бутенко, що в системі відносин людини до навколишньої дійсності відбуваються у процесу, які не завжди відповідають тим тенденціям, мають місце в цілому на основі соціальних, економічних та культурологічних відносин людини до предметів, явищ, процесів, які вона покликана сприймати, розуміти, оцінювати, інтерпретувати не так на рівні спрощеного, репродуктивного відтворення зовнішніх чи функціональних проявів, але в рівні встановлення із нею складнішого духовно-практичного зв'язку, що характеризується як естетичне ставлення до дійсності, природі, побуту, мистецтву, етнокультурним цінностям [1, с. 148].

Визначати ролі музичного мистецтва у формуванні громадянських якостей особистості надавав видатний педагог В. Сухомлинський. Він вважав музику мовою почуттів, що поєднує моральні, емоційні, естетичні сфери людини. На його думку, «музичне виховання – це виховання музиканта, а насамперед виховання людини». Ці слова В. А. Сухомлинського про значення музичного виховання стали афоризмом. Музична творчість спочатку вважалася найсильнішим засобом на духовний світ людини і використовувалася як «інструмент» її формування. Така дія музики і така спрямованість музичного виховання пояснюються її природою: сама музика, як ніякий інший вид мистецтва, здатна не лише втілювати, а й моделювати хід емоцій та безпосередньо захоплювати емоційну сферу, а через неї «ліпити» людину цілісно. Традиції музичного виховання є, можливо, найдавнішими як у світовій, так і в національній культурі і продовжують творчо розвиватися.

У своїй роботі «Народження громадянина» В. Сухомлинський зазначав, що пізнання світу почуттів неможливе без розуміння та переживання музики, без глибокої духовної потреби слухати музику та отримувати задоволення від неї. Без музики важко переконати людину, яка вступає у світ, у тому, що людина прекрасна, а це переконання – основа емоційної, естетичної, моральної культури [3, с. 543].

Виховання духовності студентів передбачає знання сутнісних характеристик та духовної специфіки народної музики. Складовою цього етапу є знання основ народної музики (обрядові жанри, епос, музичний інструментарій, композитори республіки та регіону, виконавці, діячі мистецтв, музичні твори) знання основ елементів музичної мови, нотної грамоти, музичних стилів, виконавців. Естетичне виховання впливає на естетичне сприйняття, естетичні судження, естетичні знання, естетичну культуру, естетичні ідеали,

естетичні почуття, естетичні переживання, естетичну насолоду, естетичні уподобання, естетичну діяльність.

Серед різних видів мистецтва музика займає важливе та особливе місце. Завдяки своїй міжнародній мові, вона не вимагає перекладу, сприймається і знаходить відгук у душі та серці кожної людини, незалежно від віку, національності, статі. Це дає музичному мистецтву переважну перевагу таких важливих сферах, як популяризація вітчизняної художньої культури, утвердження національних естетичних цінностей у свідомості людства, виховання молодого покоління. Справді, музика – мистецтво незвичайне, для неї не існує мовних бар'єрів, їй не потрібні перекладачі, адже вона – мистецтво високо емоційне, що зачаровує почуття людей. Вона відкриває людині невідомі їй раніше чудові високі почуття, і здатна перевернути людину, зробити її душевно тоншою, душевно багатшою. І не випадково музику вважають уособленням найкращого в людській натурі.

Народна музика є важливим засобом естетичного збагачення студентської молоді. Її пізнання, сприйняття, осмислення дозволяє проводити естетичне свідомість, створює необхідну основу прояви творчої активності студентів. Як зазначає О. Рудницька, формування музичного сприйняття має значення у розвитку культури майбутнього вчителя. У цьому виникає необхідність пошуку якісно нових підходів до організації спілкування студентів із музикою, можливостей перенесення способів взаємодії з музичними цінностями в діалог із учнями. З огляду на це на перший план висувуються завдання щодо дослідження сприйняття як атрибуту духовної культури та водночас феномена професійної діяльності, її продукту та структурно-функціонального компонента, що забезпечує розвиток особистості загалом та реалізує сутнісні сили майбутнього вчителя у різних ситуаціях педагогічного процесу [2, с. 248].

У сучасній науковій практиці естетичне ставлення до цінностей етно-музичної культури інтерпретується багатоаспектно. При цьому визначається роль та значення естетичного ставлення до народної музики, особливості його становлення в історії суспільного розвитку, можливості та умови збагачення мистецько-естетичного діалогу у системі соціально-культурного життя українського суспільства.

Слід наголосити, що у вирішенні проблеми формування естетичного ставлення до етно-музичних цінностей у студентів педагогічної академії особлива роль належить дослідженням у галузі теорії, історії та методики виховання. Вчені-педагоги прагнуть визначити умови, необхідні для збагачення естетичних знань, понять та уявлень студентської молоді про народну музику, розвитку емоційно-чуттєвого досвіду, вміння сприймати та оцінювати етно-музичні твори, використовувати їх на практиці, у повсякденному житті та професійно-педагог. У цьому поході предметом наукового осмислення стають питання естетичного виховання студентської молоді у процесі гурткової роботи, культурно-мистецької діяльності, підготовки вчителя та формування естетичних орієнтацій учнів на цінності народного мистецтва, формування полікультурної компетентності майбутнього вчителя у процесі професійної підготовки.

У пошуках відповіді на зазначені питання вчені педагоги (М. Савченко, Л. Бутенко, О. Івушкіна, Є. Пономарьова, Л. Чередніченко, В. Одарченко, А. Павленко, О. Щелокова та ін. доторканість до народної музики, розглядаючи її як важливий засіб впливу на національну свідомість та художньо педагогічну культуру майбутніх учителів. Тим часом вивчаються такі питання як: педагогічне забезпечення процесу формування естетичного ставлення до етно-музичних цінностей у студентської молоді; підготовка програмно-методичних матеріалів, необхідних для ознайомлення студентів педагогічної академії з етно-музичними цінностями; роль окремих навчальних дисциплін у формуванні музично-естетичної свідомості майбутніх учителів; інноваційний досвід використання етно-музичних цінностей в естетичному вихованні студентської молоді; організація гурткової діяльності студентів на матеріалі етно-музичних цінностей. Такі питання, як: педагогічне забезпечення процесу формування естетичного ставлення до етно-музичних цінностей у студентської молоді; підготовка програмно-методичних матеріалів, необхідних для ознайомлення студентів педагогічної академії з етно-музичними цінностями; роль окремих навчальних дисциплін у формуванні музично-естетичної свідомості майбутніх учителів; інноваційний досвід використання етно-музичних цінностей в естетичному вихованні студентської молоді; організація гурткової діяльності студентів на матеріалі етно-музичних цінностей.

Системний підхід до вирішення зазначеної проблеми передбачає цілеспрямований педагогічний вплив з урахуванням того, що майбутні вчителі повинні відповідати основним критеріям розвиненості естетичного ставлення та народної музики. До них слід віднести: усвідомлення студентами педагогічної академії сутності та значення естетичного ставлення до етно-музичних цінностей; наявність у студентів необхідного досвіду освоєння етно-музичних цінностей; прояви студентами естетичного ставлення до народної музики.

Важливо відзначити, що на основі зазначених критеріїв є можливим облік таких параметрів педагогічного впливу, як встановлення між студентами академії та народною музикою усвідомленого зв'язку, наповненого прагненням до плідного спілкування, пізнання та творення прекрасного в житті та мистецтві. Тому формування естетичного відношення та етно-музичних цінностей у студентів повинно мати програмно-цільовий характер, сприяти тому, щоб майбутні вчителі активно використовували набутий. Досвід спілкування та пізнання народної музики.

Для успішного формування у студентів педагогічної академії естетичного ставлення до етно-музичних цінностей необхідне створення відповідних педагогічних умов. До них слід віднести: визначення мети, завдань та основних напрямів формування естетичного відношення та етно-музичних цінностей; ознайомлення з естетичними можливостями етно-музичних цінностей; оволодіння способами естетичного

освоєння етно-музичних цінностей. Педагогічне забезпечення процесу формування естетичного ставлення до етно-музичних цінностей у молоді передбачає насамперед його програмно-цільову спрямованість. Для цього важливо визначити мету, завдання, напрями естетико-виховного впливу на майбутніх вчителів, створення програмно-методичного матеріалу, який сприяв би вибору правильного вектора підготовки студентів до освоєння та використання народної музики як засобу формування естетичної свідомості та розвитку естетичної активності особистості.

Майбутні вчителі повинні мати необхідні знання в галузі музичної етнокультури, володіти інформацією, яка б дозволяла нам глибоко сприймати, розуміти, інтерпретувати народну музику. Для цього доцільно знайомити студентів із такими естетичними можливостями народної музики, як її естетична виразність, естетичний зміст та функції. Інформаційно-педагогічне забезпечення зазначеного процесу важливо здійснювати в тісному взаємозв'язку з оволодінням майбутніми вчителями такими способами естетичного освоєння етно-музичних цінностей, як їх сприйняття, оцінка, інтерпретація.

Набутий студентами педагогічної академії досвід пізнання та освоєння музично-естетичних цінностей важливо використовувати практично, у процесі художньо-творчої діяльності. Для вирішення цього питання доцільним є залучення майбутніх вчителів та таких видів художньо-естетичної діяльності, як художньо-естетичне спілкування, пізнання та творчість на матеріалі етно-музичних цінностей.

Як писав В. А. Сухомлинський, «Без музики важко переконати людину, яка вступає у світ, у тому, що людина прекрасна, а це переконання, по суті, є основою емоційної, естетичної, моральної культури». Народна педагогіка має у цьому плані масивніше педагогічне джерело народну музику та різні види народних музичних інструментів. Тому вона покладає музику, як і мистецтво взагалі, великі надії саме з виховного погляду [4, с. 232].

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів розглянутої проблеми. За результатами констатуючого етапу експерименту встановлено, що причинами низького рівня від музично-естетичної культури студентів гуманітарних спеціальностей є: відсутність цілеспрямованої систематичної діяльності педагогів вищих навчальних закладів спрямування формування інтересів студентів музичних спеціальностей, недостатній напрямок студентів на формування своєї музичної культури в єдності навчального та не навчального часу.

Використана література:

1. Бутенко Н. І. Естетичне виховання молоді засобами етнохудожньої творчості як актуальна педагогічна проблема: естетичне виховання учнів засобами етнохудожньої творчості : метод. надбавка. Херсон. 2012. 148 с.
2. Рудницька О. П. Музика і культура особистості : проблеми сучасної педагогічної освіти : навчальний посібник. Київ : ІЗМН, 1998. 248 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5-ти т. Т. 3. Серце віддаю дітям : Народження громадянина. Листи до сина. Київ : Радянська школа, 1977. 543 с.
4. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка. Київ : ІЗМН, 1997. 232 с.
5. Шевченка Г. П. Естетичне одухотворення студентської молоді. *Педагогічна і психологічна науки в Україні*. 2007. Т. 4. 215 с.

References:

1. Butenko N. I. (2012) Estetychne vykhovannia molodi zasobamy etnokhudozhnoi tvorchosti yak aktualna pedahohichna problema. [Aesthetic education of youth by means of ethno-artistic creativity as an actual pedagogical problem] : estetychne vykhovannia uchniv zasobamy etnokhudozhnoi tvorchosti : metod. nadbavka. Kherson. 148 s. [in Ukrainian].
2. Rudnytska O. P. (1998) Muzyka i kultura osobystosti: problemy suchasnoi pedahohichnoi osvity. [Music and personality culture: problems of modern pedagogical education] : navchalnyi posibnyk. Kyiv : IZMN. 248 s. [in Ukrainian].
3. Sukhomlynskyi V. O. (1977) Vybrani tvory v 5-ty t. T. 3. Sertse viddaiu ditiam. [Selected works in 5 volumes. Volume 3. I give my heart to children] : Narodzhennia hromadianyna. Lysty do syna. Kyiv : Radianska shkola. 543 s. [in Ukrainian].
4. Stelmakhovych M. H. (1997) Ukrainska narodna pedahohika. [Ukrainian folk pedagogy]. Kyiv : IZMN. 232 s. [in Ukrainian].
5. Shevchenka H. P. (2007) Estetychne odukhotvorennia studentskoi molodi. [Aesthetic spirituality of student youth]. *Pedahohichna i psykholohichna nauky v Ukraini*. T. 4. 215 s. [in Ukrainian].

M. Tomashivska. Aesthetic interest of youth students in folk music

The article defines the mechanisms of modernization of pedagogical conditions of aesthetic education of student youth by means of folk music, analyzes modern innovative technologies. The meaning of the concept of "aesthetic culture of students" is revealed, organizational and pedagogical conditions are proposed, which ensure the effectiveness of aesthetic education of students by means of folk music. The issue of education of student youth is particularly relevant, therefore, the interest, freedom, and consciousness of the students themselves depend to a large extent on the nature of the activities.

In the article, we considered the influence of music on the spiritual development of the personality of students in the system of professional education and the stabilization of the activities of individual individuals or groups in the system of higher education in the Kremenets Regional Humanitarian and Pedagogical Academy named after Taras Shevchenko at the department of art disciplines and their teaching methods. A survey was conducted among students of I-IV courses. At the same time, a complex of methods used to evaluate a number of individual students in the musical process was applied; assessment of the level of systematic work on the studied material; determining the place of folk music in the process of consolidating students' knowledge, skills, and abilities; the influence of the choice of different management methods on the effectiveness of musical creative cognitive activity of students Results and their discussion.

The results of this study testify to the effectiveness of the revealed state of development of the problem of forming the musical

and aesthetic interest of students of art majors in extra-auditory activities; the criteria and indicators of the formation of musical and aesthetic preferences of students of artistic specialties as a result of extra-auditory activities are determined; revealed during the ascertaining stage of the pedagogical experiment and characterized at the level of musical and aesthetic tastes of students of art majors. Cognitive activity of students will be considered effective if it contributes to more successful solving of cognitive tasks, increasing motivation, cognitive, independence and success. At each stage of this activity, students must use those tools and methods that will help make the learning process more effective.

Key words: *aesthetic relations, folk musical art, students of the pedagogical academy.*

УДК 316.444:316.61:378.091.212

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2024.97.31>

Чіжова Н. В., Петренко М. В., Грабар О. В.

РОЗВИТОК ОСОБИСТІСНОЇ МОБІЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВИШІВ В ПОЗААУДИТОРНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розроблено класифікацію позааудиторної діяльності студентів технічного університету на прикладі НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського» і виділено дві фундаментальних складові: обов'язкова діяльність (включена до програми і оцінювана викладачем) і необов'язкова діяльність, яку студенти виконують за власною ініціативою. Кожну складову поділено на блоки, які докладно описані.

Особливу увагу приділено загально-освітньому блоку оскільки його позааудиторні заходи приваблюють більшу кількість студентів і сприяють розвитку та поглибленню їх знань як з предметів в цілому так і з певних вузьких тем. Студенти беруть активну участь у позааудиторних заходах тому що зацікавлені в предметі, бажають перевірити себе, довести собі і оточуючим, що можуть вибороти призове місце. Олімпіади спрямовані на перевірку поглиблених знань з одного або декількох предметів (наприклад: олімпіада з англійської мови та хімії) і вимагають від студентів крім ґрунтовних знань з предмету ще нестандартних рішень, творчого підходу, уважності і наполегливості. Великою перевагою олімпіад є відсутність необхідної попередньої підготовки. Чільне місце серед позааудиторних заходів в університеті займають конференції, які проводяться щорічно факультетами, надаючи можливість всім бажаючим взяти участь. Студенти-винахідники об'єднуються в команди і беруть участь у хакатонах, роблячи життя оточуючих більш комфортним. Для всебічного розвитку студентів створюються гуртки наукового, технічного і соціо-гуманітарного спрямування.

Надано результати опитування студентів 1-2 курсів радіотехнічного факультету з виявлення позааудиторних заходів в яких вони брали участь, встановлено що мотивувало та перешкоджало їхній активній позааудиторній роботі. Серед основних мотивуючих факторів є інтерес, самореалізація та саморозвиток, можливість отримати додаткові бали з предмета. Перешкодами для участі в позааудиторних заходах студенти назвали: велике навчальне навантаження, інші хобі, роботу, перебування в іншому місті.

Доведено, що позааудиторна діяльність впливає на розвиток таких особистісних якостей, як комунікативність, самостійність, креативність, самоорганізованість, саморозвиток, активність та адаптивність, які є компонентами особистісної мобільності.

Ключові слова: *позааудиторна діяльність, особистісна мобільність, олімпіади, конференції, конкурси, гуртки, студенти, технічний університет.*

Основним викликом вищої освіти сьогодні є навчання високопрофесійного вмотивованого майбутнього фахівця і формування таких його особистісних якостей, які сприятимуть майбутньому професійному і кар'єрному розвитку, а саме адаптивності, активності, саморозвитку, креативності і комунікативності, які в свою чергу є компонентами особистісної мобільності. Активне залучення студентів до позааудиторної діяльності є запорукою формування і розвитку їхньої особистісної мобільності.

В. Тернопільська розглядає позааудиторну роботу як організовану і керовану представниками університету (деканати, куратори, викладачі, студенти) виховну діяльність студентів у вільний від навчального процесу час для «розширення діапазону їх соціальної взаємодії та спілкування, формування гармонійного розвитку, соціально-активного, професійно-грамотного, творчого фахівця» [2, с. 128].

На думку А. Казьмерчук, позааудиторна діяльність характеризується ефективною організацією вільного часу студентів для формування не тільки спеціальних професійних навичок, а і «розвитку їх особистісних якостей, реалізації нахилів і здібностей, може здійснюватися як під керівництвом викладача так і самостійно» [1, с. 35].

Мета статті – продемонструвати важливість позааудиторної діяльності студентів і розробити її класифікацію.

Підготовка фахівців за обраною спеціальністю проводиться за навчальними планами згідно з навчальною програмою. Кожен план має дві складові: аудиторна і позааудиторна (самостійна) робота студентів з обраної